

Прокопенко В. В., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ *Усачова К. С.*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Юридична термінологія є однією з найбільш значущих галузевих терміносистем, адже термінологія права широко використовується не тільки у професійному середовищі, але і в інших сферах мовної комунікації.

Проблеми вдосконалення термінології притаманні тією чи іншою мірою будь-якій області науки і практики. Дані процеси характерні і для юридичної сфери життєдіяльності суспільства, оскільки глибокі соціальні зміни, що відбуваються в Україні в останні роки, зумовили стрімкі темпи правотворчої діяльності. Однак кількісні зміни в цій області далеко не завжди означають і якісні, бо багато законів та підзаконних актів не відповідають вимогам юридичної техніки. Тим часом наявність досконалих нормативно-правових актів є однією з ключових умов упорядкованості і стабільності суспільних відносин, що сприяє запобіганню значного числа помилок у процесі реалізації права [2].

Сучасне термінознавство визначає специфічні ознаки терміна, які в сукупності відрізняють його від загальноживаних слів: системність, точність, прагнення до однозначності, відносна незалежність від контексту, наявність дефініції, функційна усталеність, конвенціональність, офіційність, стандартизованість, лаконічність, суворість нормативності, стилістична нейтральність, відсутність експресивності, коректність. Їх важливо враховувати для формування уявлення про нормативні і ненормативні терміноживання у юридичному мовленні [2].

Юридичний термін – слово або словосполучення, що виражає поняття з правової сфери суспільного життя і має визначення (дефініцію) у юридичній літературі (законодавчих актах, юридичних словниках, науково-правових працях) [1].

Юридичний термін є одиницею термінологічної системи права, через яку входить до загального термінологічного фонду національної мови. Належність до літературної частини словника зобов'язує його відповідати правилам і нормам певної мови [1].

Термін, який створюється і функціонує у правовій науці, може не фіксуватися в законах, а мати власне науковий характер (*аномія, нормотворчість, правосвідомість, правова система, диспозиція правової норми*). У науковій літературі, яка відзеркалює процес формування правового знання, такий юридичний термін може мати декілька наукових дефініцій, які презентують різні наукові підходи і школи, різні аспекти вивчення одного й того ж правового поняття. [1]

Поряд з власне юридичними термінами, які є узагальненим позначенням правового поняття (*арбітраж, віндикація, неосудність, позов, правомочність, правовідносини, законодавча влада*), у юридичних текстах широко використовується номенклатура – система специфічних назв конкретних правових об'єктів: державних і міжнародних органів, установ та організацій, посад, документів, державних нагород (*Апеляційна палата, Європейський суд з прав людини, Верховний комісар ООН з прав людини, Закон України «Про Національний банк України», Заслужений юрист України*) [1].

Сучасна українська юридична термінологія – це складна, широко розгалужена, відкрита, динамічна система найменувань правових явищ, понять, інститутів, категорій. Вона ієрархічно структурована на підсистеми (галузі, підгалузі) і групи термінів (родо-видові, синонімічні) на основі логіко-сміслових зв'язків між поняттями [1].

Юридична термінологія покликана виконувати ряд таких специфічних функцій: номінативну, комунікативну, гносеологічну, естетичну, культуроносну. Формування юридичної термінології відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Характер і динаміка розвитку юридичного словника залежить від конкретних історичних умов таких, як тип виробничих відносин, зміни суспільно-державного устрою, міжнародна політика, мовна політика та ін. На формування юридичної термінології у кожній мові впливали також міжнародні й, відповідно, міжмовні зв'язки [2].

На сьогодні важливим для розвитку української термінологічної системи є активне опрацювання теоретичних та практичних проблем. Досягти мовної досконалості і ефективності законодавства, можна тільки шляхом дотримання умов раціонального використання юридичної термінології [2].

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. В. Основи вчення про юридичний термін та юридичну термінологію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2457/artykysa_osnovu_vchennya.pdf?sequence=1. – Назва з екрана.

2. Юридична термінологія: поняття, види термінів, умови раціонального використання термінології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studgurtok.ucoz.ua/load/kursovi_roboti/juridichna_terminologija_ponjattja_vidi_terminiv_umovi_racionalnogo_vikoristannja_terminologiji/6-1-0-62. – Назва з екрана.

Симак Н. В., курсант навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ ***Клименченко С. Д.***

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ПРАВНИЧІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Одним із найважливіших завдань сучасного мовознавства є вивчення термінології, її структури, семантики, закономірностей утворення та перспектив розвитку. Актуальність дослідження полягає у тому, що юридична термінологія сьогодні є однією з найбільш значущих галузевих терміносистем, якою послуговуються не лише в професійному середовищі, а і в інших сферах мовного зв'язку.

Юридична термінологія ставала об'єктом досліджень багатьох учених, зокрема, О. Сербенської, С. Токарської, І. Бушиної, С. Хижняк, С. Головатого, Н. Артикуци, А. Ушакова, Ю. Зайцева, Ю. Прадіда.